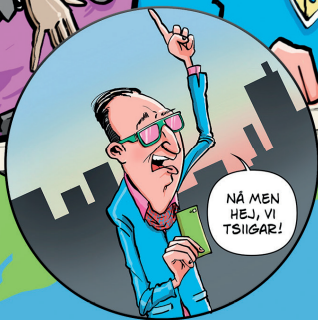
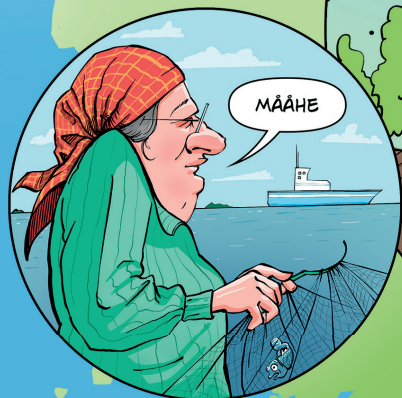
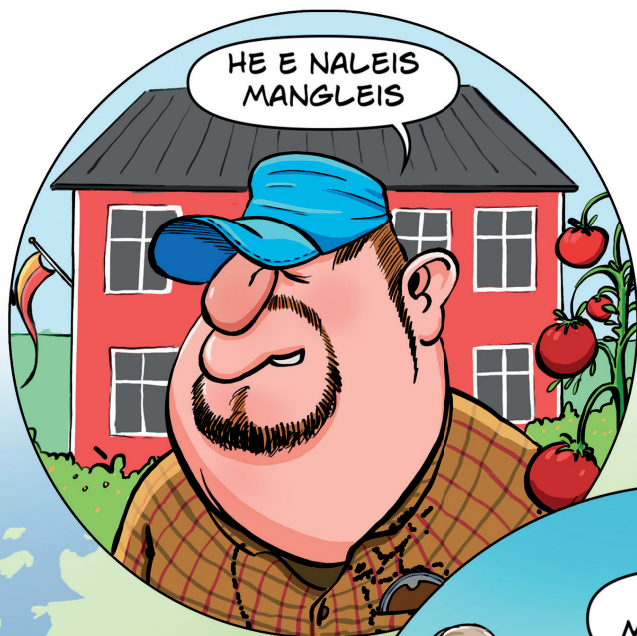

KORTKURS I SVENSKFINLAND

PLUS ANDRA MATNYTTIGA TIPS FÖR SPRÅKLÄRARE

SÅ HÄR TÄNKER FINLANDSSVENSKARNA

Att vara finländsk betyder inte nödvändigtvis att man bor i Finland. Ett av de mest finländska dragen är att bo så lite som möjligt i Finland. Givetvis älskar vi detta land, men vi behöver pauser i relationen med jämna mellanrum. Vi kanske inte vill fira jul tillsammans med vårt land, utan hellre med Gran Canaria, men det betyder inte att vi gjort slut med Finland. Vi gör aldrig slut med Finland, vare sig vårt modersmål är svenska eller finska; långt nere i vår själ flyter en flod i blått och vitt.

Men faktum är att Finland kan vara ganska ogästvänligt för finländare. Det vet de som flydde till Sverige undan arbetslösheten på 1970-talet, det vet alla krigsbarn som växte upp på andra sida Kvarken och det vet många finlandssvenskar idag. Givetvis kan vi inte jämföra forna generationers krig och massarbetslöshet med dagens språkklimat, men likväl har 20% av finlandssvenskarna någon gång aktivt övervägt att lämna landet på grund av språkklimatet. Sedan åker andra iväg bara för att det är enklare med svenska, som trots allt är modersmålet.

Svenskarna ser ingen skillnad på oss som bor i Finland. I deras ögon är vi alla lika. ”Vilken bra svenska du talar, fastän du är från Finland!” kan de imponerat utbrista. Då vi svarar att vårt modersmål också är svenska, utbrister de lite mindre imponerat ”Jaha, så din mamma

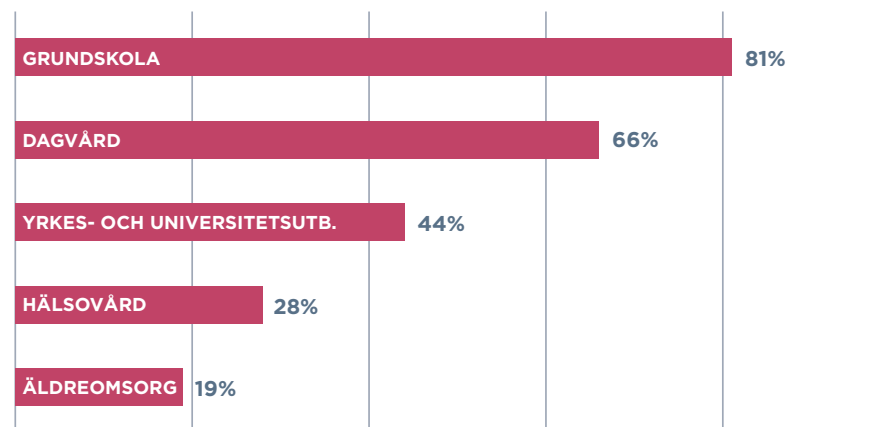
är från Sverige?” I det här skedet börjar vi tröttna på att förklara, de tröttnar på att lyssna och vi övergår till att prata om vädret eller något annat som inte berör nationsgränser eller mammor.

Hemma stöter vi på andra fördomar. ”Vill du ha vård här så får du byta till finska”, kan det låta på sjukhuset. Eller ja, så låter det inte, eftersom det skulle förutsätta att vårdpersonalen i fråga skulle tala svenska. Oftast blir det ”Suomessa puhutaan suomea”, som ett heltäckande begrepp. Och visst puhuar man ju det, joskus. Men det är inte för att vara besvärliga som vi vill ha vård och service på svenska. Jag vet till exempel inte vad ”blodförlust” heter på finska i skrivande stund. Just nu lider jag inte heller av blodförlust. Hur skulle jag formulera det när jag faktiskt behöver vård? Jag skulle försöka förklara att blodet har kommit ut, kanske skulle jag komma på rätt ord men troligtvis skulle jag fastna i huruvida ”veri” ska böjas i andra eller tredje form; det är ju trots allt en obestämmd mängd som lämnat min kropp, men kanske det ändå ska sägas i pluralis? Och vilken ändelse blir det då?

Så varför vill vi ha vård på svenska? Jo, för annars dör vår kultur ut. Bokstavligen. Den största paradoxen är att finlandssvenskarna kallas bättre folk, men ofta riskerar vi att behandlas sämre.

DET HÄR FUNKAR FÖR FINLANDSSVENSKARNA

Är finlandssvenskarna nöjda med någonting då, kanske du undrar? Jo, en del saker fungerar berömvärt på det andra inhemska i vårt land. Till exempel grundskolan och utbildningen överlag. Den är de flesta nöjd med. Där kan man (fortfarande) få undervisning på sitt modersmål. Man lär sig också det andra språket. På det viset blir man tvåspråkig, precis som landet är. Och det måste väl vara det mest finländska man kan göra. Att vara som Finland är.

Om du vill veta mera om vad finlandssvenskarna tänker och tycker så kan du läsa rapporten Som att åka rulltrappa åt fel håll – om språkklimatet i Finland på www.agenda.fi.

Text: Alfred Backa.

Illustration: Sebastian Dahlström.

Alfred Backa är komiker och författare från Östergotten. Han har skrivit humoristiska böcker om Finlands historia och finlandssvenskhet samt gjort och översatt bitlåtar till östergottiska på Youtube.

Sebastian "Dallas" Dahlström är illustratör och grafisk designer. Dessutom är han radiojournalist vid Svenska Yle och kanalröst för Yle Fem.

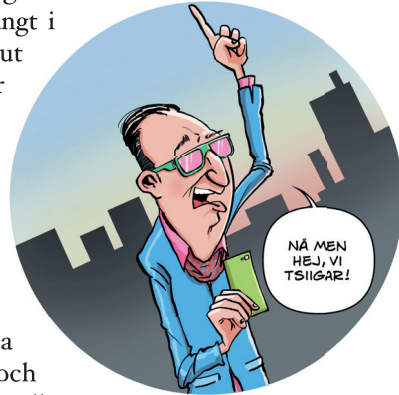
AGENDA

HÄR BOR FINLANDSSVENSKARNA

I Svenskfinland bor cirka 300 000 personer, främst utspridda längs med kusten. Långt ifrån alla har segelbåt, en förälder som betalar eller ett stipendium från Kulturfonden. Egentligen är finlandssvenskar helt vanliga människor, men vissa särdrag finns det.

Helsingfors

Helsingforsarna vet hur man tar plats. Samtidigt vet de hur man inte tar plats, eftersom det är så trångt i huvudstadsregionen. Det gäller att inte breda ut sig, vare sig på kontoret, på restaurangen eller i sin lilla lägenhet. Tar man bilder med telefonen hålls den aldrig i liggande läge, för då kan man stöta till någon. Det är viktigt att inte stöta till folk om du är helsingforsare, särskilt om ditt modersmål är svenska. Då ska du tala ditt modersmål tyst för dig själv, annars kan någon se det som stötande och då stöter de tillbaka. För att skydda sig mot detta har helsingforsarna börjat blanda ihop finska och svenska till den grad att de knappt ens själva vet vilket som är mikä, men tsiigar vad som fungerar.

Nyland

Nylänningar delar upp sig i öst och väst. Västnylänningen är lite tuffare och mer högljudd, medan östnylänningen är försiktigare och mer anspråkslös. De har så många gånger blivit fråntagna sin jord och övertagna av Ryssland att de vet att det är bäst att inte göra något väsen av sig. Nuförtiden kan man ändå tycka att nylänningarna överlag blivit lite högljudda av sig, men det är bara på grund av alla helsingforsare som flyttat till Nyland för att få leva på landsbygden. Till den nyländska mentaliteten hör att yrke och status är viktiga, men samtidigt ska du förstås inte tro att du är bättre än andra. I Västnyland exemplifieras detta med uttrycket: "Jonej, mykylite." Uttrycket betyder egentligen ingenting. Eller allting.

Åboland

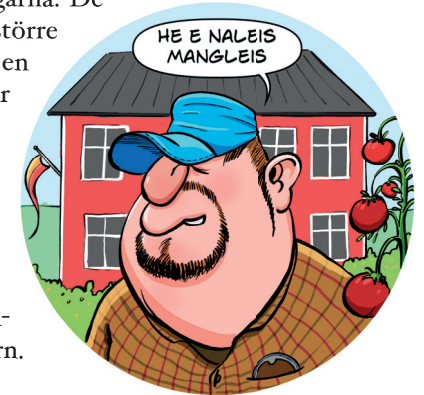
Åbolänningarna är inte detsamma som åbobor. Det är viktigt att komma ihåg om du någonsin möter en åbolänning. Det finns nämligen en hel massa land som inte är Åbo men som ändå är Åboland. Åboland består däremot till väldigt liten del av land och till betydligt större del av vatten. Där finns orter som Pargas, Kimitoön och öar som antingen heter Långholm eller något betydligt svårare att uttala. Där bor åbolänningarna, som är ett mystiskt släkte. De är överlevare som kan klara sig på öde öar eller små språköar. De är driftiga och driver stora industrier som gjort Åboland till en av Finlands stora knutpunkter. Största delen av deras liv går dock åt till att vänta på färjor. Men om du försöker skoja med en åbolänning och säger att färjorna ska bytas ut mot drönare så svarar hen nog lite skeptiskt: "Mååhe?"

Österbotten

Österbottningarna är motsägelsefulla. Det bevisas i uttryck såsom "Naaleis mangleis", som slarvigt översatt blir "På något vis på många vis". Det innebär att saker och ting kan vara mycket annorlunda samtidigt som de är fullständigt normala. Sådana är österbottningarna. De påstår att de är lågmälda och inte gör något större väsen av sig själva, men likväl hörs det alltid en massa oljud och skryt från Österbotten. De är måttligt duktiga på finska, men påstår alltid att de inte kan någon finska.

Österbottningarna har i genomsnitt 5,3 barn per familj, flest finns det norrut, därefter glesnar antalet. Sedan påstår österbottningar ständigt att inget händer i deras nejd. Det är väl ganska troligt. Det är därför det föds så många barn.

Språköar

Ifall du bor långt från kusten, där de flesta finlandssvenskar bor, så kan du ta dig till någon av de finlandssvenska språköarna. Spännande nog så är det öar dit man inte tar sig med båt utan med bil, tåg eller cykel. Det finns svenskspråkiga samhällen i till exempel Uleåborg, Björneborg, Kotka, Lahtis och Tammerfors. Visste du att de enda tvåspråkiga gatuskyltarna i Tammerfors finns på Svenska samskolan? Då skolhuset fyllde 100 år 2002 gratulerade staden med att sätta upp gatuskyltarna Skolgatan och Hamngatan.

SPRÅKAMBASSADÖRERNA INSPIRERAR MED SINA BERÄTTELSE

”Varför ska vi lära oss svenska?” är en fråga som säkert alla svensklärare har hört många gånger under sin karriär. Frågan och särskilt svaret på frågan är en väsentlig del av motivationen att lära sig. Har man en oklar bild över varför man gör någonting, så påverkar det direkt hur motiverad man är. Det kan vara nyttigt att eleverna får höra någon utomstående som kan svara på frågan varför svenska.

Kielilähettiläät - Språkambassadörerna är ett verktyg vars syfte är att stöda språklärare och skapa nya synvinklar till undervisningen. Under år 2020 är besöken avgiftsfria för skolorna. Språkambassadörerna lanserades i april 2019 och med hjälp av 60 språkambassadörer har vi redan gjort över 300 besök på över 50 orter runt om i Finland.

Konceptet är mycket enkelt: en språkambassadör som har lärt sig svenska besöker en vanlig lektion och berättar hur det svenska språket har öppnat olika möjligheter. Besöket är en diskussion mellan elever, lärare och språkambassadören. Tillsammans kan man fundera på hurdana möjligheter det svenska språket öppnar för eleverna nu och i framtiden. Målet med besöken är att väcka

åhörarnas inre motivation att lära sig det andra inhemska och få dem att inse vilken personlig resurs språkkunskap är.

Vi siktar på att språkambassadören har en konkret koppling till skolan eller området hen besöker. På det sättet är det lättare för elever att identifiera sig med språkambassadörens berättelse.

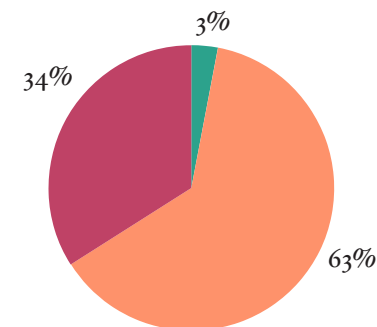
Språkambassadörernas berättelser är unika, men en sak som finns hos alla är ett överraskningselement: i skolan anade de inte att de skulle ha så mycket nytta av svenskan, men sedan kanske de flyttade till Sverige för att jobba, fick jobb i Finland som de inte hade fått utan kunskaper i svenska eller blev kära i en finlandssvensk och fick tvåspråkiga barn.

Språkambassadörerna är studerande, pensionärer och människor i alla åldrar däremellan. De har varierande bakgrund och kommer från alla delar av Finland. De flesta av dem bor för i tillfället i de större städerna och men kan också åka till mindre orter för att göra besök. Varje ambassadör brinner för svenskan och vill berätta sin egen inspirerande berättelse hur de har lärt sig språket!

FAKTARUTA

- Språkambassadörerna har nått över 6 000 elever, gymnasie-studerande och högskolestuderande under 2019.
- Språkambassadörerna gjorde sitt 300:e besök i november 2019.
- Lärarnas feedback har varit väldigt positiv. Det finns en stor efterfråga bland lärarna och projekten lyckades ge dem motivation till sitt arbete samt inspirera hela skolpersonalen.
- Över 2 000 elever, gymnasie-studerande och högskolestuderande svarade i en enkät att de fått mera motivation till sina studier. Några började också fundera på svenskspråkiga studie- eller fridstidsmöjligheter.

BESÖKTA ÅLDERSGRUPPER

- Högskolestuderande
- Gymnasie-studerande
- Grundskolelev

SÅ HÄR BESTÄLLER DU EN AMBASSADÖR TILL DIN SKOLA

Vill du beställa en språkambassadör till din skola, organisation eller ditt företag för att inspirera dina studerande eller anställda? Det går lätt via vår hemsida www.kielilahettilaat.fi. Vi kontaktar dig så fort som möjligt. Vi har som mål att hitta den bästa möjliga ambassadören till den önskade tidpunkten.

Besöken är gratis för skolor år 2020.

Vi siktar på att besöken hålls på svenska, beroende på elevernas nivå. Ambassadören kan hålla lektionen helt på svenska, översätta nyckelord till finska eller översätta nästan allt. Eleverna får använda finska under besöken, men språkambassadörerna uppmanar eleverna att använda sin svenska.

Alla språkambassadörer får en utbildning innan sitt första besök och vi har förberett en handbok för språkambassadörerna. Likaså har vi skrivit en handbok för pedagoger som skickas till läraren som har beställt en språkambassadör. Beställningen kan göras på hemsidan.

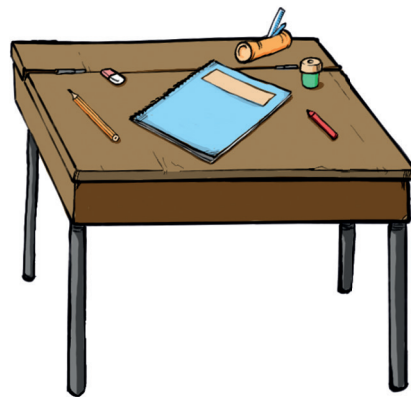
Efter att läraren har gjort en beställning börjar projektledaren koordinera besökets tidpunkt. Då en gemensam tidpunkt hittats, kommer språkambassadör och lärare att kommunicera direkt med varandra. Efter 300 besök har vi

lärt oss att bästa resultat uppnås då läraren och språkambassadören kommer överens om besökets detaljer direkt med varandra, utan mellanhänder.

Vem står bakom projektet?

Nationalspråken rf ansvarar för projektets förverkligande och det finansieras med Svenska Kulturfondens Hallå! -insats.

Kansalliskielet ry - Nationalspråken rf:s uppgift är att stärka de bägge nationalspråkens - finskans och svenskans - ställning i Finland samt att understödja nordisk gemenskap och kulturella band, särskilt bland finskspråkiga medborgare. Vi ordnar regelbundet seminarier och andra evenemang där tema berör nationalspråk som en framgångsfaktor.

Kielilahettiläät Språkambassadörerna

Eftersom Språkambassadörerna är ett koncept som fungerar utmärkt och efterfrågan har varit större än förväntat börjar vi under våren 2020 börjat jobba för att hitta en lösning på hur vi kan fortsätta även efter att finansieringen från Hallå! tar slut år 2021.

För mer information kontakta projektledaren:

Jaan Siitonen
Projektledare

0415305531

jaan.siitonen@kielilahettilaat.fi

Språkambassadören Miska Siilin på besök Kaurialan lukio i Tavastehus.

EN FÖRENING FÖR ALLA SVENSKLÄRARE I FINLAND

Svensklärarna i Finland rf (SRO) stöder och befrämjar svenskundervisningen i Finland och betonar kännedom om nordiska värderingar och nordisk kultur. Det svenska språket är vårt andra nationella språk och ett viktigt redskap i nordiskt samarbete.

SRO tar ställning till skolpolitiska frågor, ger utlåtanden till ministerier och utbildningsstyrelsen vid behov och försöker påverka den allmänna atmosfären och inställningen till svenska språket i Finland.

SRO är medlem i Språkläraryförbundet i Finland, SUKOL. Föreningen har 1 400 medlemmar och omfattar svensklärare i grundskolor och yrkesutbildningar, vid gymnasier, högskolor och universitet samt i vuxenutbildningar.

Styrelsen består av ordförande, sju ordinarie medlemmar och sju suppleanter från olika stadier överallt i Finland.

SRO

- eftersträvar en ändamålsenlig utveckling av svenskundervisningen
- deltar i diskussioner om svenska språkets ställning i Finland
- deltar i den samnordiska verksamheten NORDSPRÅK
- samarbetar med den svenska sektionen i studentexamensnämnden

- samarbetar med Svenska nu, Hanaholmen - kulturcentrum för Sverige och Finland, Kulturfonden för Sverige och Finland, Svenska kulturfonden, Svenska folkskolans vänner, Konstsamfundet, Svenska Finlands folkting, Riksföreningen Sverigekontakt, Kulturkontakt Nord, Pohjola-Norden, Kansalliskielet ry - Nationalspråken rf, Språkambassadörerna, nordiska ambassader i Finland och med flera andra parter.

SRO erbjuder

- medlemstidskrift POPPIS två gånger om året, som innehåller aktuell information om aktuella teman
- kurser, seminarier, studie- och kulturresor till medlemspris
- kontakter till Sverige och aktuell information om Sverige och de övriga nordiska länderna under kurser, seminarier, resor och via annat samarbete
- prov- och undervisningsmaterial i digital form för medlemmar
- anvisningar för poängsättning av provet i svenska i studentexamen
- årlig utdelning av lärar- och elevgruppstipendier
- årligen en uppsatstävling för grundskole- och gymnasieelever
- service och information via SRO:s kontor, hemsida, e-postlistor, Facebook och Instagram

Varmt välkommen som medlem!

Utdelning av Svensklärrarprisen våren 2019.

SAGT OM SRO:S KURSVERKSAMHET

” *Kurssi oli informatiivinen ja käytännön työhön soveltuva.*

Kesäkurssi oli erittäin monipuolinen.

Ohjelmat ovat monipuolisia ja vaihtelevia.

Sain monipuolisia työskentelyvinkkejä ja opim uutta, jota voin jakaa myös muille ja oppilailleni.

Kurssi tuki ja vahvisti tietojani.

Hanasaaren kesäkurssi on aina voimauttava tilaisuus, josta saa vahvistusta ruotsinopettajan arkeen.

” *Jag fick många nya idéer och mycket information och kunskap som jag kan använda på många olika sätt.*

Jag fick höra och uppleva ett och annat intressant som jag kan berätta om för eleverna.

Känner mig trovärdigare som lärare när jag vet om sådant som pågår i Sverige. Fick massor av tips på undervisningsmaterial av kurskamraterna.

Det hela ger mig mera trovärdighet och gör mig starkare i svensklärarrollen.

Suomen ruotsinopettajat
Svensklärarna i Finland

Banmästargatan 11
FI-00520 Helsingfors
Tel. +358 (0)9 875 2084

svenska@suomenruotsinopettajat.fi
www.suomenruotsinopettajat.fi
Medlemsavgift: 18 €

VISSTE DU ATT MÅNGA HELFINSKA ORTER HAR ETT SVENSKT NAMN?

Airisto = Erstan
Fjärd utanför Åbo, Egentliga Finland.

Akaa = Ackas
Stad i Birkaland.

Alavus = Alavo
Stad i Södra Österbotten.

Enontekiö = Enontekis
Kommun i Lappland.

Hartola = Gustav Adolfs
Kommun i Päijänne-Tavastland.

Ii = Ijo
Kommun i Norra Österbotten.

Joroinen = Jorois
Kommun i Södra Savolax.

Juuka = Juga
Kommun i Norra Karelen.

Karkkila = Högfors
Stad i Nyland.

Kitee = Kides
Stad i Norra Karelen.

Liminka = Limingo
Kommun i Norra Österbotten.

Napue = Napo
By i Storkyro, Österbotten.

Ruissalo = Runsala
Stadsdel och ö i Åbo, Egentliga Finland.

Salpausselkä = Stängselåsen
Ås i södra och östra Finland.

Uvila = Ulvsby
Stad i Satakunta.

Vehmaa = Vemo
Kommun i Egentliga Finland.

Yyteri = Ytterö
Badstrand i Björneborg, Satakunta.

Ähtäri = Etseri
Stad i Södra Österbotten.

Källa: kotus.fi

FINLANDSSVENSKT BINGO

Har du blivit bjuden på fest där en stor del av gästerna är finlandssvenskar? Då kan du räkna med att höra eller uppleva något av följande saker. Då du får tre i rad så kan du högt ropa Bingo! och skicka in en ansökan till Svenska Kulturfonden. Humor är en viktig ingrediens för en minoritets överlevnad ☺

<i>Helan går.</i>	<i>"Jag är nästan klar, det är bara gradun som saknas."</i>	<i>Åtminstone en gäst som heter Nylund eller Lindholm.</i>
<i>Snusdosor på bordet.</i>	<i>"Kossu eller kryddat?" †</i>	<i>Släktutredning mellan två för varandra obekanta personer.</i>
<i>"Vi ska till bolmen/villan/stugan/skären."</i>	<i>En snapsvisa som ingen kan.</i>	<i>Finlandismen boppeligen.*</i>

* Det korrekta uttrycket är förhoppningsvis.

† Kryddat betyder akvavit. Man kan också snapsa med vatten.

MEDVERKANDE

TANKESMEDJAN
AGENDA
AJATUSHAUTOMO

Suomen ruotsinopettajat
Svensklärarna i Finland

Kielilähettiläät
Språkambassadörerna